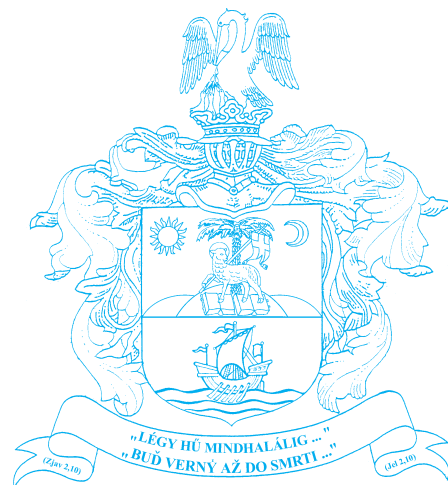

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXIX. évfolyam

10. szám

Komárom, 2008. október

Ára 10 korona

EGY MEGNYERŐ ESZKÖZ

Keresztyén Gyülekezet, örömszerző Éneklők, Testvéreim! Tudjuk, hogy az éneklés az ember lelkéből fakadó ősi, máig megújuló megnyilatkozás, amelyben érthető és meggyőző módon jut kifejezésre a lélek mindenkori állapota, a bennünket foglalkoztató gondolat, vágy, érzés és élmény.

A z énekszó és a dal a legtöbb esetben vallomás jellegű, például énekbe foglalt hitvallás: „*Bizunk benned erős hittel...*”, „*Megáll az Istennek igéje...*”, „*Hinni taníts, Uram...*” stb. Hasonlóképpen van a profán dalokkal is, például a „szívküldikben” és más rádió- és tévéadásokban, ahol idősebb emlékezők vagy fiatalok dalokban vallanak egymásnak. Ugyanezzel a jelenséggel, bár más formában, a természetben is találkozunk. Például Juhász Gyula szavait idézve: „*tavaszdován, ha sóhajt a rét...*”, lám, még a rét is sóhajt, hát még a dalos madarak! Bizony, azok teljesen ösztöneikre hallgatva ugyan, de néha naphosszat, mint a pacsirta, alkonyatig, netán hajnalban, de önfeledten dalolnak, megvidámítanak, gyönyörködtetnek bennünket, gondolatainknak, vágyainknak szárnyakat adnak. Viszont mily lehangoló, amikor elnémulnak, elköltöznek!

Emberi viszonylatban még szomorúbb és fájdalmasabb, ha ajkunkon elhal az énekszó. Népünket Tompa Mihály költőnk így sürgette: „*Hozzatok dalt emlékül...*”, és biztatta: „*Fiaim, csak énekeljete...*” Egyházunk „kórusmozgalma” – melyben a gömői rész élenjáró lett – a megmaradás és élni akarás ébresztő jelét adta és adja. Ezért van a mai találkozós is.

Az Ótestamentumban a Biblia első könyvei már dicsérő, az Urat magasztaló, hálaadó énekekről szólnak. Például a *2Móz*

15,1–2, a *138.* zsolnártban pedig Isten embere énekléssel áldja az Urat. Az Újtestamentumban is gyakran találkozunk éneklőkről, éneklésről szóló híradással. Az üdvözültek új énekeket énekelnek a mennyei trónus előtt, erről olvashatunk a *Jel* *5,9*-ben és a *14,3*-ban.

A középkor és kora újkor graduáléi ma is elcsendesedésre serkentenek. Emlekezzünk és emlékeztessük egymást arra, hogy a 16. századi reformáció egyik áldott, lelkeket megnyerő, szép eszköze volt az éneklés!

Egyházunk énekincse szép és gazdag. Szívesen énekelünk himnusokat, azaz vallási jelentéssel és jelentőséggel bíró dicséreteket. Hasonlóképpen psalmosokat–zsolnárokat, instrumentális és vokális jellegű műveket, amelyek különböző jellegűek lehetnek. Ezek a Lélek munkájának ered-

(Folytatás a 3. oldalon)

Választások után

Egyházunk Egyetemes Választási Bizottsága a 2008. szeptember 25-én Komáromban megtartott ülésén elvégezte az általános tisztújítás keretében leadott szavazatok összeszámolását.

A választás eredményeképpen (a választási eredményeket lapunk 8–10. oldalain adjuk közre – a szerk. megj.) egyházunk püspöke **Fazekas László** komáromi lelkipásztor lett, a főgondnok pedig **Fekete Vince** maradt. A Zsinati Elnökségnek még az alábbi jelöltek lettek a tagjai: **Géresi Róbert** magyar ajkú püspökhelyettes, **Porubán Ferenc** magyar ajkú főgondnokhelyettes (életrajzukat előző számunkban közöltük – a szerk. megj.), valamint **Marián Hamari** szlovák ajkú püspökhelyettes és **Ján Marcincák** szlovák ajkú főgondnokhelyettes.

Az Egyetemes Választási Bizottság megállapította, hogy a pozsonyi egyházmegyében a világi főjegyzői, a barsi egyházmegyében az egyházmegyei gondnoki, az ungi egyházmegyében a zsinati lelkészi rendes képviselői, az ondava-hernádi egyházmegyében pedig az esperesi tisztségre nem lehetett senkit sem választásra bocsátani, mivel az egyházmegyei jelölőközgyűlések által jelölt személyek a jelölést nem fogadták el. Ezért az EVB a fenti tisztségekre a 3/2007-es számú törvény 29a §-a értelmében új választást rendel el. Az egyházmegyei jelölőközgyűléseket az érintett egyházmegyékben 2008. november 30-ig kell megtartani. A kiegészítő választásokkal kapcsolatos további teendőket az egyházmegyékhez kirendelt időszaki tanácsok látják el.

Básti Péter, az EVB elnöke

REFORMÁCIÓ

és akkor
a csillagokt
o
r
n
y
o
k
r
a

szálltak

A magvetőről és a négyféle talajról

Ez a példázat az első azok közül az Isten országáról szóló példázatok közül, melyek a *Mt 13*-ban vannak. A magvető képe a mai, főleg fiatalabb olvasónak vagy hallgatónak talán már idegen, mivel már nem találkozik a gabona kézzel való vetésével, amikor is a magvető tele köténnel lépkedett a szántóföldön, és markából egyenletesen szórta a gabonát a földre. A magvető nem spórolt a gabonával, hisz a jövő termését alapozta meg. A mag megfogadásának és növekedésének képességét nem ő adta, az magában a magban volt; a magvető feladata a gabona földbe juttatása volt. De természetesen sok függött a földtől is, hogy a mag megfogadjon benne, gyökeret verjen és termést hozzon.

Az ottani környezetben a szántóföld nem volt mindig lapos és porhanyós talajú. Gyakran gyalogosok rövidítették le rajta az útjukat, letaposták, és ha a mag oda esett, a madarak a felszínen gyorsan megtalálták, és felcsipegették. Máshol a vékony földréteg alatt kemény szikla volt. Ott a mag gyorsan kihajtott, de nem tudott meggyökeresedni, és amikor kitűzött a nap, kiszáradt. És a földön helyenként tövises is voltak, melyek gyorsabban nőttek, mint a gabona; a gabona kihajtott ugyan, de a tövises idővel megfojtották. Csak a jó földben történt meg, hogy a gabona nemcsak kihajtott, hanem gyökeret is eresztett, kiállta a nap és a szél támadását, megérett és többszörös termést hozott.

Ez a hasonlat egy azok közül, melyeket az Úr Jézus meg is magyarázott a tanítványainak. Az elhintett mag képe alatt az

igét, az Isten országáról szóló igét kell érteni. Neki önmagában is megvan az ereje és képessége arra, hogy az emberi életben megfogadjon, növekedjék és termést hozzon – azzal a feltétellel, hogy az igehirdetés által eljut oda és jó talajra talál. A magvető egyrészt az Úr Jézus, de mindenki más, akiket Ő szolgálatba hív és küld, de végeredményben az egész egyház. És átvitt értelemben mindenki vet maga körül valamilyen magvakat; és amit az ember vet, azt fogja aratni is. Jézus az összes „magvető” számára példa, hogy derülá-

tóan végezzék munkájukat, ne hagyják magukat eltántorítani, ne veszítsék el a reményt sikertelenség esetén sem, hanem tudják, hogy termés – a veszteségek ellenére – lesz. A vetés és az aratás között ugyanis hosszú a növekedés és az érés ideje, és az eredményt nem lehet azonnal látni. Jó mag vetése nélkül nem lehet jó eredményt várni, de még ha néha úgy is tűnik, hogy a vetés veszteséges lesz, az eredmény végül mégis megmutatkozik.

Az ÚR színe előtt

Úr Jézus, aki minket kereszttel akarsz megpróbálni és szíveinket így magadhoz vonni, add meg kegyelmesen nemcsak azt, hogy türelmesen viseljem csapásaidat, hanem hogy készségesen engedjem magamat Tehozzád vonni. Add, hogy minden nyomorúságomban hozzád menekülhessek, aki egyetlen segítőm vagy, hogy szilárd hittel hagyatkozhassem a Te kegyelmes segítségedre, hogy örömmel élvezhessem azt ideigvaló jólétemre és örök üdvömré, és hogy Téged hálásan dicsőíthesselek – itt ideigvalóan, ott örökké. **Ámen.**

Georg Brasch

A föld, ahova a mag kerül, a mi emberi életünk, és a példázat a hirdetett igéhez való viszonyunkat fejezi ki. Azokról szól, akik hallgatják az igét, és a négyféle talaj képében tükröt tart nekik, és felteszi a kérdést, hogy hogyan hallgatják. A letaposott föld – az útszél – a megkeményedett szív képe, ahol az ige nem átütő erejű (hallja, de nem érti), és a „Gonosznak” nincs sok munkája, hogy az igét megkaparintsa és az ige magja tönkremenjen. A sziklás, vékony agyagrétegű talaj az ige gyors, készséges, sőt lelkes befogadásának a képe; de az ige nem ver gyökeret, nem jut mélyebbre a felszín alá, felületesen lett megértve, és a külső nehézségek következtében elveszett. Az ilyen hit pillanatnyi volt, mint a szalmaláng, amely magasra csap, de gyorsan elalszik. A tövises talaj pedig olyan embereknek a képe, akik bár befogadják az igét, de hamar az életük perifériájára kerül, mivel hagyják magukat körülfontni, és nagy teret engednek életükben az ámtásnak és a gazdagság utáni vágynak, míg végül a tövises megfojtják az igét, és nem mutatkozik termés.

De a vetés, mindezen sikertelenség ellenére, nem lesz hiábavaló, és az eredmény megmutatkozik ott, ahol befogadják az igét és teret engednek neki. Ha nemcsak hallják, hanem értik is, növekedésének kellő figyelmet szentelnek, a Gonosz nem tudja elpusztítani: ott lesz termés.

Jézus ezzel a példázattal nekünk is tükröt tartott, és feltette a kérdést: Milyen a viszonyunk az ő igéjéhez, és milyen talaj vagyunk mi? Feleletet helyettünk Ő nem fog adni. A példázat képein és kérdésein nekünk kell elgondolkodnunk és feleletet adnunk rájuk magunknak, de neki is.

Ján Janovčík

(Befejezés az 1. oldalról)

ményei a gyülekezetben. „*Ne részegedjete meg, mert a borral léhaság jár együtt, hanem teljete meg Lélekel!*” (Ef 5,18) – tehát az Úrnak és egymásnak, azaz közösségben kell zenge-dezni. Lehet az ének dicséretbe foglalt gyülekezeti hitvallás: „*A pogányok pedig irgalmáért dicsőítsék az Istent, ahogyan meg van írva: »Ezért magasztallak téged a pogányok között, és nevednek dicséretet éneklek!«*” (Róma 15,9).

Harmadjára pedig: szívesen énekelünk ódákat, amelyekben mindenek fölött az öröm válik hangsúlyossá. „*Örvendj egész föld az Istennek...*”; „*Örvendezetek, egek, Ti is földi seregek...*”; „*Az Istennek szent anyala...*” stb., de gondolhatunk Beethoven Örömdójára is.

Éneklő Testvéreim, Kórus- és énekkari Tagok, kedves Gyülekezet! Higygyétek, hogy most titeket választott ki az Úr arra, hogy az éneklés lelket nemesítő szépségével megszólítson, lelkeket hívogasson, gyűjtsön egybe, hogy ismét megéledjenek, erősödjenek a gyülekezeti, családi kötelékek és közösségek, hogy megtanuljunk örülni,

EGY MEGNYERŐ ESZKÖZ

hogy életutunk drága állomásain, alkalmain az énekszó és dal átfórmáljon, örvendezőkke tegyen, hogy hasonlóan elődeinkhez, a régen éltekhez, mi is

A rimaszécsi református templom

énekelve, örvendezve, dalolva épülhessünk és éljünk.

Legyen ismét az öröm és a hálaadás alkalma az aratás, a szüret – az új kenyér és az új bor ünneplése; legyen örömműnnp az esküvő, a keresztelő, a konfirmáció napja, s ne a dínomdánom jellegű időöltésé! Az éneklés segít, megtanít igazán ünnepelni.

Nektek, éneklő Testvéreim és Barátaim, az énekszó és a dal varázslata mellett – hiszem – küldetések van! Az Isten magasztalása, a gyönyörköd-tetés, a vigasztalás mellett többek között a közös ünneplés, az emberi méltóság visszaállításának a küldetésszerű feladata.

Énekeljete hát buzgó szívvel, léleksimogató szelídséggel, örömet sugárzó erővel! Énekeljünk templomainkban, iskoláinkban, énekeljünk otthon és bárhol, ahol csak alkalom nyílik rá, elsősorban magyarul, anyanyelvünkön, de más nyelveken is. Ne engedjük, hogy gonoszok, örömmünkben vagy bánatunkban, zárt ajtókat mögé szorítsanak be!

Erdélyi Géza

(Elhangzott 2008. szeptember 14-én Rimaszécsen a VI. Gömöri Kórusalálkozón.)

Mit jelent számomra a Biblia?

Olyan embernek, aki nap mint nap sokat olvas – könyveket, folyóiratokat, esetleg több nyelven is – időnként összefolyik, átláthatatlanná és néha-néha értelmetlenné válik az olvasás.

A Szentírás nem része ennek a betűtengernek. A bibliai betűk értéke számomra minden más olvasmány felett áll, egyszerűen azért, mert Isten mindenható szavai és mindenható szándékai állnak mögötte.

Efelől soha nem volt kétségem. Akkor sem, amikor még csak a színes képeket nézegettem benne, elámulva a számomra rejtélyként családunkba került képes Bibliát lapozgatva (Printed in Holland – ma már értem, miért kellett keresztszüleimnek külföldi csempészáruról gondoskodniuk annak idején...).

Akkor sem, amikor 1983-ban az ekecsi gyülekezetben megvallhattam, hogy a Szentírás „*hitünk*

és életünk egyetlen szabályozója”. (Abban az évben mindössze két család merete csemetéjét konfirmációra küldeni...). És akkor sem kételkedtem a Biblia isteni ihletettségében, amikor – már tanárként – taníthattam mint az emberiség kultúrkincsét és irodalmi művet.

Az azóta szerzett tapasztalataim évről évre erősítik bennem (legalábbis így érzem), hogy nemcsak református egyházközösségi életünknek, hanem a mindennapi egyéni-családi életünknek is egyetlen hiteles és csálhatatlan vezérfonala a Szentírás.

Nem önmagában és nem önmagáért persze. Az elolvasott ige alázatot, türelmet és imádságot kíván. A Szentírás csak ezekkel, valamint a Jézus Krisztus értünk hozott áldozatába vetett hittel együtt válhat valóban hitünk és életünk szabályozójává.

Érdekes érzés volt néhány évvel ezelőtt áttérnem Károli Gáspár szövegéről a Magyar Bibliatársulat új fordítására, sőt most

már nehéz lenne visszatérni a régihez. Édesapám és édesanyám Biblia-jártassága lenyűgöz, de az új fordítással kapcsolatban sem vagyok biztos abban, hogy én valaha képes leszek úgy tájékozódni az igeszakaszok között, mint ők. Annak azért megörültem, amikor észrevettem, hogy olvasni tanuló kislányunk időről időre „elemeli” Bibliámat a helyéről...

Kicsit sajnálom, hogy gyülekezeteinkben nem vált elterjedt szokássá, hogy az istentisztelet alapjául szolgáló igeszakaszt a Bibliából kövessük.

Vagyunk-e még bibliás nemzet, Szentírást olvasó nép?

Vajda Barnabás,
dunaszerdahelyi presbiter

A templomos Ige

Testvéreim, kedves Barátaim! Örömmel bontottam ki borítékjából ezt a szép könyvecskét. Kedves a külseje, jó a címe, hangulatosak a képei, s minden szeretetet megérdemel az, akiről akinek szól. A mű a templomépítő **Görzdi Miklós** nyugalmazott dunaszerdahelyi lelkész, esperes előtt rója le századokra szóló köszönetét, amely minden dávidi és salamoni cselekedet követőjének kijár.

Dávid, amiképpen tudjuk, mintegy háromezer éve országának új fővárosába, Jeruzsálembe szállíttatta a frigládába zárt Törvényt, és szertelen boldogságában vad közel-keleti pásztortáncsal, forogva-pörögve, ugrabugrálva vezette a menetet a szent sátor elé. Mint egy kisfiú, aki valami egészen kedves ajándékot kapott. Feleségét, Saul király kényes ízlésű leányát ezzel a civilizálatlan, vulkáni erejű örömevel ki is ábrándította magából. Fia, Salamon jött aztán, aki megépítette a Krisztus előtti kor egyik legcsodálatosabb

Görzdi Miklós esperes az életútjáról vall

építményét, a Templomot, amelybe a dávidi sátorból a Törvény táblái is átkerültek.

Az őszövség népének csak egy temploma volt – a jeruzsálemi Templom, az atommag, amely a zsinagógák protonjait és elektronjait összetartotta. Fogságaik, deportálásaik és diaszpóráik évszázadaiban a zsinagógák – gyülekezeti termek – zárt terében tartották életben hitük és reménységük paraszát. Nem volt templomuk, azt a rómaiak ezerkilencszáz éve lerombolták, helyére később mecset épült, de van egy zsinagóga-galaxisuk szerte a nagyvilágban; s épültek hozzájuk iskolák, menhelyek, kórházak, istentiszteleteiken pedig őseik nyelvén, értik-e a hívek, vagy sem, szól az Úr megtartó ígéje.

Dunaszerdahelyen is állt már temploma egyházunknak, de a 17. században fölszámolták. Nagyszerű, kiváló tudású prédikátora is volt ennek a gyülekezetnek, **Czeglédi Pál**, a későbbi pápai prédikátor, esperes és püspök, aki a századokig érvényben maradt Komjáti kánonokat, egyházunk törvénykönyvét szerezte. Ő 1616–1626-ban, tíz évig pásztortolta a szerdahelyi gyülekezetet és fíliáit. A mezőváros népe az ellenreformációs időkben Hodosban, majd távoli artikulás helyeken, Rétén, Szapon táplálkozhatott Isten Igéjével, a Türelmi rendelet után pedig a nagyobb létszámú evangélikusok templomában, a hodosi lelkész szolgáltatásával élhetett.

Ha az ember ebben a törékeny, szüntelen erőszakos átszerkesztéseknek kitett Közép-Európában hosszabb életet él, izgalmas változások örvényeiben pörög és bukdácsol; s miután a történelem ezután is történni fog, a jövőben is így leszünk vele. Eddig három

impériumváltáson estem át. Közben két-három rendszerváltás is lejátszódott. Többször átrendezték bőrömrre a magyar és a csehszlovák iskolarendszert, a kormányokat, itt és ott, és hivatásomat. De történt valami Dunaszerdahelyen, végre valami jó, aminek valamiképpen, ha csak picit is, örvendező részese lehettem. 1950/51-ben az egyetlen felvidéki magyar polgári iskola kamasz di-

ákjaként itt, Szerdahelyen, három illegális sárospataki évem után **Vágó Ede** hodosi nagytiszteletű úr istentiszteletén, a szerdahelyi evangélikus templomban én végezhettem a kántori szolgálatot az orgonánál, és az ő vezetésével ugyanott konfirmáltam. Amikor aztán **Nagy János** jubileumi pelikánszobrát avattuk, beugró kántorként már a szerdahelyi református templom orgonáján kísérhettem az egybegyűltek énekét, főgondnokként pedig a templomépítő Miklós fiának, Zsoltnak beiktatásán szolgálhattam. Végül ma a templomépítőről szólhatok, aki a Törvényt, a teljes Szentírást az általa rakott kő- és üveghajlák úrasztalára helyezte.

Ők, a kultushelyek építői és mi, laikusok (pedagógusok, népművelők, írók, zenészek, képzőművészek, nép-

rajzkutatók, tudósok, felelős szellemű lap- és könyvkiadók, kulturált újságírók, kultúránk napi munkásai) felekezetünktől függetlenül együtt építjük azt az imaginárius Templomot, amelynek hiányáról Ady szólt keserűen. A hajlékot a hegyen Jézusnak, Mózesnek, Illésnek és mindnyájunk Atyjának, a teremő Istennek, amelybe mind összegyűlhetünk, ahova az egész nemzet összegyűlhet, ha rádöbben, hogy meg kell térnie oda, ahonnan a mögöttünk maradt szörnyű században elkergették, és együtt szolgálhatja az evangélium igazságát, nemzetünkért. Nemzetünk kultúrája nemcsak magyar, hanem keresztény kultúra is. Rajta van a keresztény egyetemesség lemarhatatlan pecsétje.

Kellenek ide a templomok és szószékekre a tiszta szavú lelkészek, mert a múlt század, amelyről Csokonai Vitéz Mihály annyi szépet álmódott, a lelket elmaszatolta, s amit a világ profán szószékei, a képernyők, a mozivásznak, napi- és hetilapok éjjel-nappal a fejünkre zuhogtatnak, az leginkább a világ mocska. Ki kit hol, ki kivel és hányadszor, végtelen változatokban. És szitok annak a fejére, aki tenni próbál valami jót, aki tett valamit közösségéért; szitok ocsmány, alpári, káromló hangon, mert az olyan jó, ízes népi hang, és a nép állítólag ezt akarja látni, olvasni, hallani. De valóban ezt akarja...? Biztos, hogy ezt...?

Fájdalmas, hogy egyházkerületünkben templomok ürülnek ki és roskadnak magukba, de némi vigaszt nyújt, hogy Dávidjaink és Salamonjaink buzgalmából új templomok is épülnek és telnek meg eddig alig látható gyülekezetekkel. Diósförgepatony nehéz időben épült református templomához Fülek, Szentmária, Dunaszerdahely szentegyháza is fősorakozott. Az érdem a lelkipásztoroké, a gondnokoké, a presbitereké, gyülekezeteké. Halkan teszem hozzá: az egyházmegyék és az egyházkerület vezető testületeié. Az adakozóké. Magyarországi és nyugati segélyszervezeteinké. Itt, Dunaszerdahelyen Görzdi Miklós nagytiszteletű úré, aki ezt a kisvárosi gyülekezetet 1990-től szolgálta.

Iskolatársunk volt a komáromi magyar gimnáziumban. Sokkal idősebb volt nálunknál, emléke meg is fakult bennem, mire osztály- és pályatársánál, **Liptay Lothar** érsekújvári parókiáján találkoztunk. Lothar mély válságban élt, hitvese, Zsuzsa a halál felé sodródott, feleségemmel náluk töltöttünk

(Befejezés az 5. oldalon)

(Befejezés a 4. oldalról)

el egy hétvégét, kántora is voltam a harmóniumnál, s délután a teljes, boldog Görzdi család tette náluk tiszteletét. Miklós hitvese kisbabáját várta, sugárzott. Napok vagy pár hét múlva jött meg tragédiájuk híre. Aztán Liptay Zsuzsa ment el, Lothar orvos barátjának lábán pedig, miközben egy országút széli baleseti sérültet látott el, átment egy gépjármű. Lothar emigrált, de írt két fontos tudományos könyvet, az orvos fél lábbal tovább szolgált, Miklós pedig helyben maradt, új társra talált, irányított egy egyházmegyét, és épített egy gyönyörű, modern templomot, parókiával.

Amíg ezt a tisztelgő könyvecskét olvastam, fájt, hogy egyházunknak nincs könyvkiadója. Kezdeményezésünk némi belső akadémikusodás révén elakadt. A szó elszáll, az írás megmarad, gondoltam, s milyen jó volna kiadni Görzdi nagytiszteletű úr és más lelkészeink válogatott igehirdetéseit. Úgy szólnak, ahogyan kell: az időtlen érvényű Igéről – a mi időnknek. Nekünk és rólunk szólnak, amiképpen azok a prédikációk is, amelyek templomépítő lelkipásztorunk gondolatait keretbe foglalják.

A két egyházkerület, a királyhágómelléki és a mienk szövetségének egyik maradandó gyümölcse ez a kis könyv. A nagy művek apró kövekből és téglákból állnak össze, s könyvecskénk is egy kő, amely kapcsolatunk épületében megmarad. **Tőkés László** püspök testvérünk 1989-ben áttörte – az ő szavaival szólva – a „hallgatás falát”, magáévá tévén Jézus ismételt felszólítását, amelyet II. János Pál is hirdetett a lengyeleknek: „*Ne féljete!*” – és szavai nyomán leomlottak a kegyetlen

Görzdi Miklós fiatalkorát Erdélyi Géza püspök hozta közelebb a hallgatóságához. A kép jobb oldalának előterében Tőkés László püspök és Hermán M. János nagyváradai előadó-tanácsos. (Nagy Erika felvételei)

A templomos Ige

román balkáni kommunista diktatúra Ninive-falai. Ő a könyvbe átemelt nagyváradai igehirdetésben „az igazsághoz, hitünk tanításaihoz, a szabadsághoz” való ragaszkodás történelmi parancsáról beszélt. Püspökünk, **Erdélyi Géza** tisztelgése zárja a könyvet. Ő a Szlovákiai Református Keresztény Egyház papi fejeként a rendszerváltás utáni időkben tizenkét évig az egyház egyik fő építőjeként írja be nevét történelmünkbe. „Alkalmas és alkalmatlan

időben” egyként kell szolgálni az Urat, mondta Pál apostol erős fényű Timóteus-levelét idézve. Alkalmas-e a mi időnk vagy sem? Azt hiszem, senki sem tudná eldönteni, de hogy fölöttébb szükséges, az kétségtelen.

Szép a könyvben Tompa Mihály elmékedése a templomról, szép a gyülekezeti gondnok, költő és könyvkiadó

Hodossy Gyula örvendezése a korszamos nagy mű, a templom fölött, a megboldogult **Csukás Zsigmond** nagytiszteletű úr elmékedése és a templomépítő lelkész fiának, egyben utódának, **Görzdi Zsoltnak** sötét optimizmussal indított igehirdetése a vágyakozásról hitünkért, erőnkért, megtartásunkért, üdvösségünkért.

Példamutatón tiszteleg ez a kis könyv a templomépítő, Dávid és Salamon királyok nyomdokain járó lelkipásztor, Görzdi Miklós testvérünk előtt.

Szép és hasznos lenne, egyháztörténetünk ügyét is szolgálná, ha a feledésre kész utókornak más gyülekezetek is megalkotnák templomépítő lelkészeik és segítők betűkbe foglalt emlékművét.

Koncsol László

(Elhangzott 2008. szeptember 27-én a dunaszerdahelyi Vámbéry Irodalmi Kávéházban a Lilium Aurum Könyvkiadó által pár nappal korábban megjelentetett könyv bemutatóján. A szerző távollétében felolvasta az est házigazdája: A. Kis Béla)

Feladvány

Melyik egyházmegyének volt az esperese id. Görzdi Miklós?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **november 15-ig** nyílt levelezőlapon, képeslapon vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A július–augusztusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint Markó Károly festőművész Lőcsén született.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Lilium Aurum Kiadó jóvoltából – könyvjutalomban. **Ádám Anita** (Tornagörgő) *A tölgyerdőre épült város* című esszéketet, **Kazán Valéria** (Berecs) Liszka József *Termékeny homályban* című napló-jegyzeteit, **Ribarics Márta** (Komárom) pedig a *Szenczi Molnár Albert emlékezete* című összeállítást kapja.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Az Úr 1636. esztendejében három igen fontos könyv jelent meg Magyarországon: az egyik az *Öreg graduál* (kántorok, szertartási énekesek és lelkészek számára; szertartási énekeink legnagyobb gyűjteménye), a másik **Samarjai Máté János** *Ágendája*, ami az első (és máig egyetlen) olyan református szertartáskönyvünk, melyben liturgikatörténeti fejtegetések is vannak, a harmadik pedig **Medgyesi Pál** *Praxis pietatis* című, angolból fordított kegyességi könyve, ami a puritán kegyesség alapkönyve. **Szenczi Molnár** biztatta lefordítására az akkori debreceni rektort, később Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony udvari prédikátorát, a sárospataki nyomdát létrehozó és felügyelő tudós Medgyesi Pált. Tanácsok vannak benne a zoltárok énekléséről. Puritánjaink buzgón terjesztették a genfi zoltárokat, némelyikük mást nem is engedett énekelni (nagyon helytelenül), csak zoltárt.

A másik két említett könyv – a reformáció szertartási rendjét illetően – a legfontosabb forrásaink közé tartozik. Ezekből tudjuk, hogy milyen volt az egykor sokkal tagoltabb, középkori szertartás, melyek a reformációban örökölt antifónák, rezonóriumok, introitusok, benedicamusok, lamentációk, amelyek a református istentiszteleten sokáig hangzottak és amelyeket **Méliusz Juhász Péter** korában a zsinati határozatok emlegettek és helyben hagytak. Ilyen szertartási háttérben gyökereztek meg a genfi zoltárok. Az 1948-as énekeskönyvünket akkor értékelhetjük igazán, ha a régi és mai istentiszteleti életet is, az erről tanúskodó régi könyveket is tanulmányozzuk, ismerjük.

Magammal hoztam Szenczi Molnár **Albert** *Oppenheimi Bibliáját*, mert igen fontos tartozékokat nyomtattak hozzá: a 150 genfi zoltárt dallamostul (ez 1805-ig benne volt minden magyar bibliakiadásban); a Heidelbergi kátét imádságokkal; válogatott igei részleteket különböző foglalkozásuk számára (Házi tábla); a pfalzi ágendát (ezt németből fordította zoltárköltőnk). Kálvin környezetében, Genfben alakult ki ez a könyvfajta. Szenczi Molnár Heidelbergben és környékén, a református fejedelemségben ezt tanulta és fordította magyarra. A hívők és gyülekezetek egy helyen megtalálták azt, amire szükségük volt, ezért mondták *enciklopédiának* a Biblia ilyen kiadását. **Vásárhelyi Judit** hosszú éveken át kutatva tárta fel a Biblia tudós kiadásának háttérvilágát, a tudományos bibliakiadás református műhelyét, Herborn református főiskoláját, Pfalz légkörét, amelyben Szenczi Molnár *Zsoltárkönyve* magában (1607-ben) és a Bibliával együtt is (1608-ban és 1612-ben) megjelent. Az imádság a Bib-

Hatvanéves az Énekeskönyv Értékmegőrzés és megújulás

liához és a Biblia olvasójához tartozik, felelet az Igére; Kálvin szerint énekelte imádság az ének.

A Szenczi Molnár által kiadott Biblia mellett nem csupán dallammal ellátott strófikus zoltárok találhatók, hanem egy kivonatos énekeskönyvet is csatolt hozzánk, ami 73 (vagy 74) énekből állt. Előszavában szól erről. „Az Új Testamentum után vetött Psalterium mellé adtam hív barátim kérésére az közönséges énekes könyvekből egynéhány kiválogatott Psalmusokat és szokott rövid dicséreteket, az Szent írásból bölcsen szerzett Palatinátusbéli Katechizmussal, könyörgésekkel és egyházi ceremóniáknak formáival egyetemben. Mindezeket pedig azért is örömet megcselekedtem, hogy az egyéb Keresztény nemzetségeknek anyaszent-egyházainak ajándékát az mi nyomorult eklézsiánkban való hívekkel valami módon közölhetném.” Röviden elmondom ennek a 73 éneket tartalmazó csatolmányának a szerkezetét.

Nyolc ének mindig ott volt a *Zsoltárkönyv* végén (Kálvin énekeskönyvében is): Nunc Dimitis (*Uram, bocsásd el szolgádat békével*) – a kompléta, a napot lezáró imaóra állandó része, Kálvinnál az úrvacsorai szertartásban is énekeltek; majd a Magnificat, Tízparancsolat-ének, az úrvacsora előtti és utáni ének, Szenczi Molnárnak egy hitvalló éneke (*Mindenemű háborúság ellen*). 1685-ben **Tótfalusi Kis Miklós** a végére toldott még egyet, a *Mennybéli felséges Isten* kezdetű Miatyánk-parafrazist. Ennek dallamát **Huszár Gál** énekeskönyvében (1560–1561) megtaláljuk, méghozzá két változatban is, tehát ismeretes volt a dallam (a német *Vater Unser* dallama, 482. dicséret).

Énekeskönyvi, éneklési minimum, tömörítvény ez a 73 ének, nem szervesen függelék. Részei: zoltárparafrazisok (15 ének; 1800 előtt az *öreg debreceni* énekeskönyvben 103 volt), továbbá a canticumok (a zsolozsmában az úgynevezett újszövetségi zoltárok: *Mária, Zakariás, Anna* éneke). Itt következik még a *Te Deum laudamus* (242: *Téged Úr Isten mi keresztyének / Dicsérünk és áldunk*). Eddig hiába kerestem, egyetlen protestáns graduálban vagy a pfalzi német énekeskönyvben sincs benne az *Anna* éneke. Szenczi Molnár azért fordíthatta, mert valaha hagyomány volt a szertartásban, amelyet ő még ismert, de mi már nem ismerjük. Ezután következik hét katechiz-

mus ének, egy másik Tízparancsolat-ének, hitvallásének, két Miatyánk-ének, keresztlési ének (*Úr Isten kérünk tégedet* – 431. dicséret). Továbbá az ünnepi énekek az egyházi év rendjében: adventi, karácsonyi, majd Krisztus szenvedésének és halálának históriája az evangélisták szerint.

Nem árt tudni, hogy 1636-ban az *Öreg graduálban* van Máté-passió, de van még egy, a négy evangélium szerinti. A középkorban hozzánk elsősorban német területről érkeztek a hatások és az énekek. Ott alakult ki a négy evangélista szerinti passió (énekelve jó másfél óra). Őseink, a régi kántorok és lelkészek ezt is énekeltek (úgy mondták régen: *dúdolták*), megverelte Szenczi Molnár (*Sirasd meg, ember, bűnödöt*).

Szenczi Molnár Albert itt és lentebb beiktat egyéb tételeket: *Hálát adjunk mindnyájan az Úr Istennek*. Ennek műfaja *proza* vagy *sequentia* (a középkorban kialakult párvers, amit a liturgia bizonyos helyén énekeltek, ebből nagy gyűjtemények voltak, az *Öreg graduálban* is volt tizenöt; a *sequentia* középkori neve *prosa*, református atyáink a régi elnevezést tartották meg.) Ez a párverses hálaadó ének (*Grates nunc omnes*) megvan Huszár Gálnál is. Ezután az egyházi év rendjében következnek a nagyheti, húsvéti, pünkösdi, szentháromság-vasárnapi énekek. Aztán a különféle napszaki és egyéb énekek: reggeli, esti, házasságról való ének. Köztük **Bornemisza Péter** kisgyermeknek rengetésére való éneke, majd könyörgő énekek. Ide helyezte saját hitvalló énekét Szenczi Molnár: *Úr Isten mely sokan vannak kik engemet háborgatnak*. **Balassi Bálint**nak itt jelent meg először református énekeskönyvben a *Bocsásd meg, Úr Isten* kezdetű bűnvalló zoltáréneke (parafrazis). A tömörítvény néhány halotti énekkel fejeződik be.

Ezt azért mondtam el, hogy lássuk, mit tart Szenczi Molnár énekeskönyvi normának. Legalább ennyit énekeljen a bibliaolvasó ember otthon (meg a százötven zoltárt). Figyelemre méltó az is, hogy a 73 éneket tartalmazó rész szerkezeti elrendezése Huszár Gál énekeskönyvét követi, mert ez a rend már az 1560-as évek előtt kialakult.

Dr. Fekete Csaba

(*Elhangzott 2008. augusztus 30-án Rimaszombatban a II. Országos Kántorkonferencián. Másik részét a következő számban közöljük.*)

„Fenyítsd meg fiadat, míg van remény”
(Péld 19,18a).

Kórházi folyosón sétálgatok. A felesé-
gemre várok, aki várandós lévén éppen
kötelező orvosi vizsgálaton vesz részt.
Gondolataimat Wilhelm Busch *Variációk*
egy témára című könyvének reggel olva-
sott – *Néhány szó fiatal anyákhoz* című –
történetének gondolatai töltik ki (nyilván
nem csak anyáknak szólunk), s melyek ál-
tal eszembe jut egy bibliai igé: „*Neveld a*
gyermekedet a neki megfelelő módon,
még ha megöregszik, akkor sem tér el at-
tól” (Péld 22,6). Az autót ideje alatt ép-
pen a megfelelő nevelési módokról be-
szélgettünk, s arról, vajon mi megfelelő
következetességgel neveljük-e fiunkat? A
váróteremben állodogálva aztán hálát adok
az örökkévaló Istennek, hogy Ő ad ehhez
is eligazítást, amikor hirtelen kivágódik
az ajtó.

Két, kb. öt és hét év körüli kisfiú
rohan be rajta, nagyapjuk lóha-
lálában utánuk. Édesanyjukra
„váraognak”. Nem nehéz kikövetkeztet-
ni, hogy a fiúk valószínűleg nem ma
kezdtek feszegetni lehetőségeik határát.
Neveletlenek, szófogadatlank, nem vetik
meg a káromkodást. Akciófilmek hőseit
utánozva vad szavak kíséretében rugdos-
sák egymást és a váróterem falát, miköz-
ben majd ledöntik lábukról az épp arra
haladókat. A hatvanas évei első felében
járó nagyapa pedig minden tőle telhetőt
elkövet, hogy unokáit jobb modorra bírja.
Rájuk szól, a rendőr bácsik kihívásával és
az éppen arra járó ápolónő nyugtató injek-
ciójával fenyegeti őket, a következő pillan-
tatban pedig szinte könyörgve próbál a
lelkükre beszélni. Így megy ez közel fél
órán keresztül. Közben megszólal a tele-
fonja, s a rövid beszélgetés ideje alatti
szabadságot az unokák persze még inten-
zívebben kihasználják.

A közeljövőre gondolok: vajon sok
ilyen osztálytársal lesznek „megáldva”
gyerekeink? Hiszen egyre több iskolai in-
cidensről és megfélemlített tanárról kap-
unk hírt. Mérges, kioktató tanórú szü-
lőkről, akik sokszor egyetlen, drága cse-
metéjük becsületét védve futkároznak
tanítókhoz és igazgatókhoz, hogy „leszed-
jék róluk a keresztvizet”. Figyelek, ho-
gyan kezeli egy meglett férfiember a ki-
alakult helyzetet. Érezhetően nincs a hely-
zet magaslatán. „Mondjátok, ti normáli-
sak vagytok? Hogy lehet így viselkedni?
Debilek vagytok? Hogy lehet ilyen rossz-
nak lenni? Ördögök vagytok!” – hangzik
a nevelő szózat. Söhajtok egyet, majd te-
szek néhány lépést a másik irányba. Rossz
érzés hallani, kellemetlen nézni a kiala-
kult helyzetet. Hiszen a fiúk nyilvánva-
lóan sem nem debilek, sem nem ördö-

Fenyítés vagy könnyű beletörődés?

gök, egyszerűen csak rosszak. S miért is
lennének mások, ha azok a felnőttek,
akikre Isten a nevelésüket bízta, nyilván-
valóan engedik őket ilyennek lenni?

Lelkigondozói beszélgetések alkalmá-
val is egyre többször hallok efféle közhe-
lyes mondatokat: A mai világban már
semmi nem olyan, mint régen volt. Nehe-
zebb a megélhetés, nagyobbak a kihívá-
sok, minden a pénz körül forog – mond-
ják sokan, beletörődve a világ diktálta
tempóba és életvitelbe. Igen, nehéz az
élet, de nem hiszem, hogy nehezebb len-
ne, mint a korai keresztyénség időszaká-
ban, a középkorban, a felvilágosodás idő-
szakában vagy éppen a második világhá-
ború utáni években volt. Az viszont biz-
tos, hogy az élet mindig sokkal elviselhe-
tetlenebb azok számára, akiknek nincs élő
Istenük. A kauzáliák gyakorlása, a keresz-
telés, a fogadalomtétel vagy valamilyen
istenhit időszakos gyakorlása korántsem
egyenlő a feltámadott Krisztusba vetett
hittel, amiből igazi élet és áldás fakad. Így

annak, aki a nevelése gyümölcsként ál-
dott gyerekeket szeretne maga körül látni,
nem szabad beérnie a könnyű beletörö-
déssel.

Mit tegyek, ha mindenhol szennyes és
gyilkos filmeket lát a gyerekek? Mit te-
hetünk, ha gonoszságot lát maga körül? –
teszik fel egyre többen a kérdést. Pár hó-
napja egy apa arról próbált meggyőzni,
hogy jobb lesz az én gyermekemnek is, ha
egy kicsit vad lesz, mert így legalább nem
használja ki és nem nézi le majd őt any-
nyira a társadalom, és jobban meg tudja
védeni magát. Különös és egyszerű, de
főképp erőtlen gondolkodásra vallanak az
ilyen kijelentések. Elgondolkodtatóak,
mert amikor arról panaszkodunk, hogy
nagy a létbizonytalanság, rögtön kifejez-
zük, hogy mi nem szeretnénk létbizony-
talanságban élni. Amikor arról van szó,
hogy nő a szegénység és a munkanélküli-
ség, azonnal hozzátesszük: mi nem szeret-
nénk munkanélküliek és szegények lenni.
Tudatosan tanulunk, majd szerzünk mun-
kát, s mindent elkövetünk annak érdeké-
ben, hogy gyarapodjunk. Jobban hajtunk,
többet dolgozunk, próbáljuk mindinkább
bebiztosítani magunkat.

S eközben ilyen könnyen feladnánk a
harcot, amikor a gyermek magaviseletéről
van szó? Ennyire mindegy lenne, mit szív
magába a tévén, az interneten keresztül,
hogy milyen hatás éri őt az utcán, hogy
szót fogad-e vagy sem, hogy szépen be-
szél-e vagy trágár kifejezéseket használ?
Egyáltalán, mennyire érdekel bennünket,
hogy mivel foglalkozik s mi foglalkoztat-
ja őt, kivel barátkozik és milyen társasá-
gban forgolódik?

Valóban ennyire fontos lenne a jó mun-
kahely, a kereseti lehetőség, a jobb megél-
hetés – mindez természetesen a gyerme-
kek érdekében, hogy mindeközben szét-
tárt karokkal, magatehetetlenül nézzük
magát a gyermeket? Ha tényleg a gyer-
mek jövőjéért fáradoznak sokan, akkor
nem kellene vajon átgondolni a prioritá-
sokat és rendet tenni a nevelés kérdései-
ben is?

A legkönnyebb megoldásnak kínálko-
zik azzal érvelni, hogy értük hajtunk,
ezért nem tudunk kellőképpen odafigyelni
rájuk. De amikor vallamiért dorgálni kelle-
ne őket, fegyelmezzünk-e vagy azt kérde-
zzük: hát most mit is tegyünk? Minden bi-
zonnal sok viaskodástól kímélhetné meg
magát a fenti történetben szereplő nagy-
pa is, ha a megfélemlítés és a számtalan
ijesztgetés helyett a megfelelő időben né-
hanapján rácsapna az unokák fenekére.

A bölcsességgel felruházott Salamon
király tudott valamit, amikor ezt írta: „*Ne*
sajnálj megfenyíteni a gyermeket, nem
hal bele, ha megvered bittal. Te csak bot-
tal vered meg, de lelkét a holtak hazájától
mented meg” (Péld 23,13–14). S itt nyil-
vánvalóan nem a bittal való fenyítésen,
hanem a szeretetből fakadó fenyítésen
van a hangsúly. A jó fegyelmezésnek el-
engedhetetlen eszköze a szeretet. A gyer-
mekek és unokák „lebutázása” vagy a
könyörgés valószínűleg nem termi meg a
gyümölcsöt.

Szívből sajnálom azt a nagyszülőt
és szülőt, aki engedi a fenti példá-
hoz hasonlóan a fejére nőni uno-
káit, gyermekeit. Az unokák a váróte-
remben pillanatokon belül rájöttek, hogy
a nagyapa sem a rendőr bácsi kihívását,
sem a nyugtató injekciót nem gondolta
komolyan, csak fenyegetett vele. Ők pe-
dig tovább folytathatták szemtelen és laza
viselkedésüket – a nagyszülő szegényére,
s ki tudja, később talán folytatják mások
kárára is... Ezért időben kérjük Isten ke-
gyelmét, hogy minél többen ismerjék fel
körülöttünk Igéjének nevelő hatását!

Vámos Béla

A ZSINATI ELNÖKSÉG

Az Egyetemes Egyház össz-szavazati számértéke: 350

Érvényes szavazatok száma: 338

Püspök:

Fazekas László: 252

Somogyi Alfréd: 83

Megválasztva: **Fazekas László**

Főgondnok:

Fekete Vince: 325

Megválasztva: **Fekete Vince**

A magyar ajkú egyházmegegyék össz-szavazati számértéke: 292

Érvényes szavazatok száma: 283

Magyar ajkú püspökhelyettes:

Géresi Róbert: 269

Megválasztva: **Géresi Róbert**

Magyar ajkú főgondnokhelyettes:

Porubán Ferenc: 269

Megválasztva: **Porubán Ferenc**

A szlovák ajkú egyházmegegyék össz-szavazati számértéke: 58

Érvényes szavazatok száma: 55

Szlovák ajkú püspökhelyettes

Marián Hamari: 30

Ifj. Ján Semjan: 25

Megválasztva: **Marián Hamari**

Szlovák ajkú főgondnokhelyettes

Ján Marcincák: 54

Megválasztva: **Ján Marcincák**

POZSONYI EGYHÁZMEGE

Az egyházmegegyék össz-szavazati számértéke: 41

Érvényes szavazatok száma: 41

Esperes:

Szabó András: 37

Megválasztva: **Szabó András**

Egyházmegegyei gondnok:

Molnár Rudolf: 41

Megválasztva: **Molnár Rudolf**

Egyházmegegyei lelkészi főjegyző:

Görözdí Miklós: 34

Varga László: 7

Megválasztva: **Görözdí Miklós**

Egyházmegegyei világi főjegyző:

Nem volt jelölt, az EVB kiegészítő választást rendelt el.

Választási eredmények

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Csík György: 22

Somogyi Alfréd: 33

Szabó András: 17

Megválasztva: **Somogyi Alfréd, Csík György**

Zsinati világi rendes képviselő:

Bognár József: 38

Molnár Rudolf: 37

Megválasztva: **Bognár József, Molnár Rudolf**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Édes Árpád: 36

György András: 9

Varga László: 27

Megválasztva: **Édes Árpád, Varga László**

Zsinati világi pótképviselő:

Csicsay Szilárd: 33

Horváth Béla: 32

Takács Róbert: 7

Megválasztva: **Csicsay Szilárd, Horváth Béla**

KOMÁROMI EGYHÁZMEGE

Az egyházmegegyék össz-szavazati számértéke: 53

Érvényes szavazatok száma: 51

Esperes:

Dobai Sándor: 29

Rácz Elemér: 22

Megválasztva: **Dobai Sándor**

Egyházmegegyei gondnok:

Gál Sándor: 51

Megválasztva: **Gál Sándor**

Egyházmegegyei lelkészi főjegyző:

Molnár László: 51

Megválasztva: **Molnár László**

Egyházmegegyei világi főjegyző:

Farkas Gáspár: 34

Kalácska József: 17

Megválasztva: **Farkas Gáspár**

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Czinke Zsolt: 27

Dobai Sándor: 42

Erdélyi Pál: 45

Rácz Elemér: 35

Megválasztva: **Erdélyi Pál, Dobai Sándor, Rácz Elemér**

Zsinati világi rendes képviselő:

Baranyay Alajos: 41

Farkas Gáspár: 41

Gál Sándor: 51

Kalácska József: 19

Megválasztva: **Gál Sándor, Baranyay Alajos, Farkas Gáspár**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Molnár László: 45

Nagy Zsolt: 41

Szénási Szilárd: 33

Tücsök Zsuzsanna: 28

Megválasztva: **Molnár László, Nagy Zsolt, Szénási Szilárd**

Zsinati világi pótképviselő:

Baranyay Zsolt: 42

Izsák József: 31

Szabó Gábor: 40

Udvardy Tibor: 35

Megválasztva: **Baranyay Zsolt, Szabó Gábor, Udvardy Tibor**

BARSÍ EGYHÁZMEGE

Az egyházmegegyék össz-szavazati számértéke: 46

Érvényes szavazatok száma: 43

Esperes:

Kiss Pál: 38

Megválasztva: **Kiss Pál**

Egyházmegegyei gondnok:

Nem volt jelölt, az EVB kiegészítő választást rendelt el.

Egyházmegegyei lelkészi főjegyző:

Ambrus Erika: 40

Megválasztva: **Ambrus Erika**

Egyházmegegyei világi főjegyző:

Ifj. Kiss Pál: 39

Megválasztva: **Ifj. Kiss Pál**

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Révész Tibor: 40

Tóth Árpád: 40

Megválasztva: **Révész Tibor, Tóth Árpád**

Zsinati világi rendes képviselő:

Bohák József: 22

Dálnoky Ernő: 13

Kiss Gyula: 30

Oros Zoltán: 20

Megválasztva: **Kiss Gyula, Bohák József**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Csernyik Magdolna: 40

Kassai Gyula: 40

Választási eredmények

Megválasztva: **Csernyik Magdolna, Kassai Gyula**

Zsinati világi pótképviselő:

Ifj. Kiss Pál: 38

Rási Szabolcs: 37

Megválasztva: **Ifj. Kiss Pál, Rási Szabolcs**

GÖMÖRI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati szám-értéke: 35

Érvényes szavazatok száma: 33

Esperes:

Nagy Ákos Róbert: 33

Megválasztva: **Nagy Ákos Róbert**

Egyházmegyei gondnok:

Bán Zoltán: 22

Miklós Aladár: 11

Megválasztva: **Bán Zoltán**

Egyházmegyei lelkészi főjegyző:

Boros István: 33

Megválasztva: **Boros István**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Ibos Zoltán: 33

Megválasztva: **Ibos Zoltán**

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Boros István: 32

Nagy Ákos Róbert: 33

Orémus Ilona: 32

Megválasztva: **Nagy Ákos Róbert, Boros István, Orémus Ilona**

Zsinati világi rendes képviselő:

Bán Zoltán: 23

Ibos Zoltán: 32

Miklós Aladár: 18

Pósa Zoltán: 26

Megválasztva: **Ibos Zoltán, Bán Zoltán, Pósa Zoltán**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Kovácsné Tímár Ildikó: 30

Nagy Andrea: 32

Megválasztva: **Nagy Andrea, Kovácsné Tímár Ildikó**

Zsinati világi pótképviselő:

Kalas Lajos: 32

László Ottó: 31

Megválasztva: **Kalas Lajos, László Ottó**

ABAÚJ-TORNAI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati szám-értéke: 49

Érvényes szavazatok száma: 47

Esperes:

Orémus Zoltán: 47

Megválasztva: **Orémus Zoltán**

Egyházmegyei gondnok:

Szaniszló Sándor: 44

Megválasztva: **Szaniszló Sándor**

Egyházmegyei lelkészi főjegyző:

Varga Zoltán: 45

Megválasztva: **Varga Zoltán**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Drága László: 45

Megválasztva: **Drága László**

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Gábor Lajos: 17

Géresi Róbert: 24

Ifj. Hranýó Mihály: 35

Kása Gergely: 28

Siposné Várady Klára: 14

Szabó Krisztián: 17

Megválasztva: **Ifj. Hranýó Mihály, Kása Gergely, Géresi Róbert**

Zsinati világi rendes képviselő:

Hangácsi Mihály: 29

Molnár Pál: 23

Porubán Ferenc: 30

Rontó András: 8

Ujlaki Ferenc: 45

Megválasztva: **Ujlaki Ferenc, Porubán Ferenc, Hangácsi Mihály**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Lucskay Erzsébet: 23

Molnár Árpád: 40

Molnár János: 15

Radácsy Károly: 16

Varga Zoltán: 39

Megválasztva: **Molnár Árpád, Varga Zoltán, Lucskay Erzsébet**

Zsinati világi pótképviselő:

Csatlós László: 45

Dučai László: 19

Icso Béla: 38

Máthé Jolán: 31

Megválasztva: **Csatlós László, Icso Béla, Máthé Jolán**

ZEMPLÉNI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati szám-

értéke: 43

Érvényes szavazatok száma: 43

Esperes:

Molnár Elemér: 33

Spisák István: 10

Megválasztva: **Molnár Elemér**

Egyházmegyei gondnok:

Kocsis Géza: 37

Megválasztva: **Kocsis Géza**

Egyházmegyei lelkészi főjegyző:

Tóth Szilvia: 43

Megválasztva: **Tóth Szilvia**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Soltész Dénes: 43

Megválasztva: **Soltész Dénes**

Zsinati lelkészi rendes képviselő:

Molnár Elemér: 33

Sallai Tibor: 28

Spisák István: 10

Szabóné Kozár Éva: 15

Megválasztva: **Molnár Elemér, Sallai Tibor**

Zsinati világi rendes képviselő:

Asszonyi Árpád: 43

Kocsis Géza: 35

Megválasztva: **Asszonyi Árpád, Kocsis Géza**

Zsinati lelkészi pótképviselő:

Dócs Szilvia: 31

Kozár Péter: 10

Szaszák József: 19

Tóth Szilvia: 24

Megválasztva: **Dócs Szilvia, Tóth Szilvia**

Zsinati világi pótképviselő:

Fedor Mária: 14

Liszkai Gusztáv: 32

Rácz Sándor: 38

Megválasztva: **Rácz Sándor, Liszkai Gusztáv**

UNGI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati szám-értéke: 25

Érvényes szavazatok száma: 25

Esperes:

Mártha Géza: 25

Megválasztva: **Mártha Géza**

Egyházmegyei gondnok:

André János: 25

Megválasztva: **André János**

(Folytatás a 10. oldalon)

Beszélgetés Istennel

Arról álmodtam, hogy interjút készítek Istennel.

– Szóval akarsz egy interjút velem? – kérdezte.

– Ha van egy kis idő – mondtam. Mosolygott.

– Időm végtelen. Milyen kérdésed van hozzám?

– Min csodálkozol a legjobban az emberiségre tekintve?

És Isten válaszolt:

– Azon, hogy mennyien unják a gyermekkorukat, és sietnek, hogy felnőjenek, és aztán újra gyermekek szeretnének lenni.

– Azon, hogy feláldozzák az egészségüket, hogy pénzt keressenek, és aztán a pénzüket az egészségük helyreállítására költik.

– Azon, hogy miközben aggódnak

a jövőjükért, elfelejtik a jelent, így nem élnek sem a jelenben, sem a jövőben.

– Azon, hogy úgy élnek, mintha sose halnának meg, majd úgy halnak meg, hogy nem is éltek.

Akkor finoman megérintett kezével, és csöndben maradtunk egy időre. Aztán tovább kérdeztem:

– Mint szülő, az élet mely tanításait kívánod, hogy gyermekeid megtanulják?

Isten megint mosolyogva válaszolt:

– Hogy megtanulják: senkit sem kényszeríthetnek a szeretetre, csak annyit tehetnek, hogy hagyják magukat szeretni.

– Hogy megtanulják, nem jó mással összehasonlítani magukat.

– Megtanulják, hogy a gazdag ember nem az, akinek a legtöbbje van, hanem az, akinek a legkevessebbre van szüksége.

– Megtanulják, csak egy pár pillanatot megbántani szereteteinket, de gyógyításuk sok évbe kerül.

– Megtanuljanak megbocsátani úgy, hogy gyakorolják a bocsánatot.

– Megtanulják: nem mindig elég, ha megbocsátanak nekik, de nekik is meg kell bocsátaniuk maguknak.

– Megtanulják, hogy két ember ugyanarra a dologra tekintve különbözőt lát.

– Megtanulják, hogy vannak emberek, akik nagyon szeretik őket, de egyszerűen nem tudják, hogyan mutassák ki az érzéseiket.

– És hogy megtanulják, hogy én itt vagyok örökké.

(Ismeretlen szerző)

Választási eredmények

(Befejezés a 9. oldalról)

Egyházmegyei lelkési főjegyző:

Krausz Viktor: 25

Megválasztva: **Krausz Viktor**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Egri László: 14

Megválasztva: **Egri László**

Zsinati lelkési rendes képviselő:

Nem volt jelölt, az EVB kiegészítő választást rendelt el.

Zsinati világi rendes képviselő:

Czinke István: 18

Révész Lajos: 5

Megválasztva: **Czinke István**

Zsinati lelkési pótképviselő:

Csatlós Péter: 18

Megválasztva: **Csatlós Péter**

Zsinati világi pótképviselő:

Kendi Géza: 23

Megválasztva: **Kendi Géza**

NAGYMIHÁLYI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati számértéke: 29

Érvényes szavazatok száma: 26

Esperes:

Juraj Gajdošoci: 10

Mária Meňkyová: 16

Megválasztva: **Mária Meňkyová**

Egyházmegyei gondnok:

Marek Janovčik: 16

Ján Šoltés: 10

Megválasztva: **Marek Janovčik**

Egyházmegyei lelkési főjegyző:

Erika Géciová: 26

Megválasztva: **Erika Géciová**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Anna Hamariová: 18

Blažej Knežo: 8

Megválasztva: **Anna Hamariová**

Zsinati lelkési rendes képviselő:

Juraj Gajdošoci: 4

Marek Kačkoš: 20

Mária Meňkyová: 2

Megválasztva: **Marek Kačkoš**

Zsinati világi rendes képviselő:

Jaroslav Bánoci: 6

Marek Janovčik: 20

Megválasztva: **Marek Janovčik**

Zsinati lelkési pótképviselő:

Erika Dékányová: 8

Erika Géciová: 18

Megválasztva: **Erika Géciová**

Zsinati világi pótképviselő:

Eva Kutašová: 26

Megválasztva: **Eva Kutašová**

ONDAVA-HERNÁDI EGYHÁZMEGYE

Az egyházmegye össz-szavazati számértéke: 29

Érvényes szavazatok száma: 29

Esperes:

Nem volt jelölt, az EVB kiegészítő választást rendelt el.

Egyházmegyei gondnok:

Ján Janovčik: 28

Megválasztva: **Ján Janovčik**

Egyházmegyei lelkési főjegyző:

Janette Knežová: 28

Megválasztva: **Janette Knežová**

Egyházmegyei világi főjegyző:

Július Kováč: 28

Megválasztva: **Július Kováč**

Zsinati lelkési rendes képviselő:

Alžbeta Maková: 28

Megválasztva: **Alžbeta Maková**

Zsinati világi rendes képviselő:

Ján Janovčik: 28

Megválasztva: **Ján Janovčik**

Zsinati lelkési pótképviselő:

Janette Knežová: 28

Megválasztva: **Janette Knežová**

Zsinati világi pótképviselő:

Vojtech Végh: 28

Megválasztva: **Vojtech Végh**

A Zsinati Tanács a 2008. szeptember 12-én megtartott 34. ülésén, amely Hanván volt, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

- Tudomásul vette a 31., 32. és 33. ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést, és jóváhagyta a 31., 32. és 33. ülés jegyzőkönyvét.
- Megítélte a lelkészjelölti jogállást Végső László teológusnak.
- Hozzájárult ahhoz, hogy a Nagykaposi Református Egyházközség legkevesebb másfél millió koronáért eladhassa a régi lelkészlakát. Az egyházközség köteles a vételár teljes összegét az új lelkészlak és gyülekezeti központ befejezésére fordítani.
- Jóváhagyta, hogy a Málcai Református Egyházközség 450 000 koronáért el-

adja egykori iskolaépületét. Az egyházközség a vételár teljes összegét köteles ingatlanvásárlásra (szántóföld) fordítani.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Hubói Református Egyházközség jelképes összegért eladja romos lelkészlakát Hubó Községnek. Az eladás jóváhagyásának feltétele, hogy Hubó Község szerződésben vállalja, hogy a lelkészlak felújítását követően hasonlóan jelképes összegért visszaadja a lelkészlakot az egyházközség tulajdonába.

– Tudomásul vette Ditta Stašová lasztóci lelképásztor azon döntését, hogy személyes okok miatt nem kíván tovább szolgálni egyházunkban. Munkaviszonya 2008. október 9-én közös megegyezés

alapján megszűnik. Egyházunk felhívja Ditta Stašová figyelmét, hogy a jövőben kész őt újra alkalmazni, de köteles hatályban tartani lelkészi képesítését.

– A Kisgéresi Református Egyházközség számára 35 000 korona rendkívüli támogatást hagyott jóvá a viharban megsérült lelkészlak helyreállítására.

– A Tornagörgői Református Egyházközség számára 20 000 korona rendkívüli támogatást hagyott jóvá a viharban megsérült templom helyreállítására.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Szódói Református Egyházközség eladja a 280-as számú parcellának a tulajdonában levő részét (4349 négyzetméterből 207 red rész, azaz 900 négyzetméter) és az eladásból származó bevételt kivételesen a harang villamosítására használja fel.

– A Gömörškároosi Református Egyházközség számára 50 000 korona rendkívüli támogatást hagyott jóvá a megroggyant klasszicista parókia műemlék oszlopai megmentésére. A támogatás csak azután kerül kifizetésre, ha az egyházközség részletes költségvetést nyújt be a támogatás felhasználására.

– Jóváhagyta a 2008. szeptember 3-án és 4-én Komáromban lefolyt lelkészsképesítő vizsgák eredményét. A lelkészi képesítés megszerzése felől a felügyelő lelkészek véleményének részletes tanulmányozását követően a következő ülésén fog határozni.

– Hozzájárult Tatár István megválasztásához a Kisújfalu Református Egyházközségbe.

– 2008. október 1-től Bugárné Fazekas Szilvia segédlelkészt kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Garamvezekényi Református Egyházközségbe. Felügyelő lelképásztora továbbra is Kiss Pál esperes.

– 2008. október 1-től Martina Onofrovát esperesi segédlelkészként kirendeli segédlelkészi szolgálatra az Ondava-hernádi Református Egyházmegyébe. Felügyelő lelképásztora Alžbeta Maková.

– Hozzájárult Szencziné Varga Csilla megválasztásához a Padány-bögellői Református Egyházközségbe.

– 2008. szeptember 15-i hatállyal Rákos Loránt intézeti lelképásztor kinevezi zsinati tanácsosnak.

– Megbízta egyházunk püspökét, hogy a Szlovák Kulturális Minisztérium Egyházügyi Osztályán keresztül vegye fel a kapcsolatot a Szlovák Köztársaság Személyi Adatvédelmi Hivatalával.

A Zsinati Elnökség 40. üléséről

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Zsinati Elnöksége a 40. ülésén, amelyre 2008. szeptember 12-én Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 39. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette az előző ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést.

– Jóváhagyta, hogy a Zsinati Elnökség tagjainak mobiltelefont biztosít. A csomagnak tartalmaznia kell az egymás közti minél olcsóbb kommunikációt, konferenciabeszélgetést és internet-hozzáférést.

– Kezdeményezi az egyházzenei osztály kialakítását, nemrég elkészült szervezeti és működési szabályzatát jóváhagyásra a Zsinati Tanács elé terjeszti.

– Tájékoztatja az Ondava-hernádi Református Egyházmegyét, hogy egyházunk Zsinati Tanácsa már kidolgoztatta és jóváhagyta a református hitoktatás tantervét (a kerettanterv az oktatási minisztérium által került megállapításra). A tanterv jóváhagyásra meg lett küldve az oktatási minisztériumba. Amennyiben az oktatási minisztérium a benyújtott tantervet jóváhagyja, egyházunk azt megküldi minden egyes lelkészi hivatalnak.

– Az Ondava-hernádi Református Egyházmegye közgyűlésének kérvénye kapcsán vállalja, hogy fél éven belül biztosítja az egyházközségek pénztárho-

sainak továbbképzését, egyben kezdeményezi az egyházközségek számvitelihez szükséges nyomtatványok előkészítését és kiadását.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Nagykeszi Református Egyházközség a Segélyalpból kapott támogatást 2008. december 31-ig számolhassa el.

– 30 000 korona támogatást hagyott jóvá néhai Idrányi Barna püspök sírhelyének felújítására. A támogatás kifizetéséről egyházunk egyeztet a Gönci Református Egyházközség elnökségével.

– 2008. november 1-től 2009. július 31-ig továbbra is gépkocsivezetőként és karbantartóként alkalmazza Krastenic Jánost.

– Tudomásul vette az Egyetemes Választási Bizottság elnökének a Szalóki Református Egyházközség kérelmére írt válaszát, melyben azt ajánlja, hogy a leányegyházközség presbiterei vegyenek részt az anyaegyházközség presbitériuma választási ülésén.

– Jóváhagyta, hogy a 2008. évre még a régi szétírás szerint fizesse be egyházunk az Ökumenikus Tanács tagdíját. A Zsinati Elnökség továbbra is kitart amellett, hogy a következő évtől csak csökkentett összegű tagdíjat fog tudni befizetni.

– Úgy határozott, hogy 2008. szeptember 27-én és 28-án generális vizitációt tart a Dunaszerdahelyi Református Egyházközségben. A generális vizitáción az elnökség magyar tagjai vesznek részt.

Kisújfalu

A Liszt Ferenc kamarazenekar ajándéka

Nagy örömet jelentett a kisújfalui gyülekezet tagjainak, hogy áldott emlékü lelkészünk, **Hamar István** Budapesten élő fia, **Hamar Péter** június 28-án nálunk ünnepelte 60. születésnapját. Hamar István

Miután Péter bejelentette, hogy nálunk szeretné ünnepelni a születésnapját, a **Kis Róbert** polgármesterrel való egyeztetés után eljött tizenöt barátjával, akik vele együtt a világhírű budapesti Liszt Ferenc

akkor szolgált gyülekezetünkben, mikor a politika a legjobban megalázta, megnyomortotta az egyházakat és büntette a hívó embereket. Ebben az időben a legnagyobb anyagi szükségben is példát mutató lelképásztorunk feleségével együtt hitből, szolgálatkészségből, szerénységből és munkaszeretetből is. Urunk a gyermekekben áldotta meg őket. Négy gyermekük közül kettőből kitűnő zenész lett. Péterből hegedű-, Juditból pedig (**Czentnárné Hamar Judit**, aki nem mellesleg főiskolai tanár is) zongora- és csellóművész vált.

kamarazenekar tagjai, és örömkoncertet adtak Kisújfalu lakosságának – ingyen, szeretetből.

Felejthetetlenül szép muzsikálást hallottunk! Liszt magyar rapszódiaiból és Brahms magyar táncaiból adtak elő. Sokan elérzékenyültünk a gyönyörű zenétől, és meghatódtunk, mert nem mindennapi, hogy egy olyan művész, aki bejárta az egész világot s akit mindenütt ünnepeltek, ennyire ragaszkodik szülőföldjéhez, az őt felnevelő tájhoz, az ott lakókhoz!

Dobainé Kiss Ilona

Kisgéres

Egy sikeres hét Pál apostollal

Immár harmadszor szerveztünk Kisgéresben napközis tábort. Évről évre gyarapodik azon gyermekeknek a száma, akik eljönnek közénk, de nemcsak Kisgéresből, hanem a környező településekről is. Nagyon örültünk annak, hogy már egész napossá lett a tábor, mert már naponta közel hetven gyereknek tudtunk ételt és italt biztosítani.

A táborban Pál apostol életével foglalkoztunk. Ami új volt, hogy csoport-

vezetőként a frissen confirmált ifjú gyülekezeti tagok is segítségünkre voltak. Az idősebbek is bekapcsolódtak a táborozásba: rengeteg süteményt, kalácsot kaptunk anyukáktól és nagymamáktól.

Visszatekintve a július 7-e és 11-e közti időszakra, bizonyosságot tehetünk: áldott az Úr, aki alkalmakat, társakat, éneket, Igét, testi táplálékot ad kicsiknek és nagyoknak itt, Kisgéresben is.

Blanár Erik

Felsőőr

Hittudományi és vezetőségi tanácskozás

„...az igazak lakóhelyét megáldja” (Péld 3,33b).

A Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat (NYEMRLSZ) július 25-e és 27-e között tartotta idei rendes tanácskozását az ausztriai Felsőőrön (Oberwart).

A központi témához kapcsolódva két előadás hangzott el: **dr. Fodorné dr. Nagy Sarolta** református lelkész-főiskolai tanár *A posztmodern kor és az egyház* és **dr. Tóth Miklós** *A magyar reformátusság feladatai Isten országa építésében* címmel adott elő. **Dr. Karasszon István** budapesti öszösvetségi-tanszék-vezető előadása csak nyomtatott változatban került a résztvevők elé, mivel az előadó – önhibáján kívül – nem érkezhett meg. A NYEMRLSZ foglalkozott a nagy nyugat-európai szórvány kérdéseivel, a gyülekezetek mindennapjaival és egyházpolitikai kérdésekkel, megerősítve eredeti és hagyományos küldetését a magyar nyelvű igazszolgálat végzésében. Hangsúlyozta elkötelezettségét a magyar reformátusok törvényesen bejegyzett szervezetei, a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata és a Magyar Reformátusok Világszövetsége mellett, melyek munkáját – mint eddig is – anyagiilag támogatja. E két szervezet munkáját és fennmaradását a magyar reformátusok jövőbeni elsődleges érdekének tartja, amit némely hatalmas érdekek ellehetetleníteni törekednek.

Szó esett a nyugat-európai – immár nyolc évtizedre visszatekintő – szóránymunkáról, amelyet minden nehézség ellenére önerőből, áldásosan végez a nyugat-európai szóránymagyarság reformátussága, s amit függetlensége megőrzésével továbbra is végezni akar.

A tanácskozás résztvevői köszöntötték a 85 esztendőes **özv. Gyenge Imrénét**, és vele együtt a 90. zsoltár eléneklésével, illetve a feltámadási igék meghallgatásával tisztelegtek néhai **Gyenge Imre** volt felsőőri lelképásztor sírjánál. A vezetőségi tanácskozás a nürnbergi gyülekezet lelképásztorát, **özv. Lázár Csabánét** választotta lelkesi elnökévé.

Békássy N. Albert

Kőszeg Vallás és honismeret

Kőszegen és tágabb környékén valósult meg július 27. és augusztus 3. között a IX. Kárpát-medencei Református Honismereti Tábor. A fő szervező budapest-fasori egyházközségbe tartozó gyermekek mellett kárpátaljai, erdélyi, délvidéki, drávaszögi és bécsi gyermekek voltak jelen, illetve az alistáli református iskola hét diákja.

A mozgalmas hétre – amellet, hogy a résztvevők megismerkedtek a város nevezetességeivel, múzeumaival, részesei lehettek az idén másodszer megrendezett Kőszegi Ostromnapoknak, minden este a Csete György által tervezett templomban

A kőszegi református templom. (A szerző felvétele)

zárhatták a napot a református gyülekezettel egyetemben – sok utazás is belefért. Így jártak Szombathelyen és Sárvárott, Sopronban és környékén, két napot pedig Ausztriában töltöttek (a Várvidéken, konkrétan Alsó- és Felsőőrön, illetve a császárvárosban) – ismerkedve az adott helység történelmével, néprajzával, a református gyülekezetek múltjával és jelenével.

Jövőre – reménység szerint – a Délvidéken lesz a jubileumi, 10. KMRHT.

–akb–

Az Alistálon július 1-je és 20-a között megrendezett országos kántorképző tanfolyam a növendékek templomi koncertjével zárult a délutáni istentiszteletet követően, ahol az igehirdetés szolgálatát Pál Ferenc kecskeméti lelkipásztor látta el. A tanfolyam végeztével egyházunk egy újabb diplomás kántorral lett gazdagabb: Krastenics Sarolta, az apácaszakállasi gyülekezet kántora (a képen balra, mellette a tanfolyamot vezető Süll Kinga egyházenész) sikeresen letette a záróvizsgákat, így a koncert végén átvehette kántori oklevelét, amihez a jelenlevő Fazekas László püspökhelyettes és Fekete Vince főgondnok is gratulált. (Kép és szöveg: A. Kis Béla)

Jóka „Igazság fáinak neveztesse nek”

Július 28-a délutánján vidám gyermekzsvajtól lett hangos a jókai Betlehem Missziós Központ és környéke. Jó volt hallani az évről évre visszalátogató gyermekek ismerősen csengő hangját s látni az újonnan érkezők kíváncsi pillantásait. Mindannyian várakozással jöttünk az ötödik gyermekkórustáborba, s ekkor még nem is sejtettük, hogy a csoda, amit Isten számunkra elkészített, felülmúlja majd várakozásainkat...

És elindultunk: vezetők, gyermekek kéz a kézben, hogy felfedezzünk egy ámulatba ejtő vidéket. „Képzetelezen in-

nen, sok titkon túl, örök idők óta, megállíthatatlanul csordogál egy csodás patak. A forrásánál még soha senki nem járt, de vize azt csobogja, hogy a patak egyenesen a menny örök trónjánál ered. Hullámai megelevenítik a földet, partjain új élet fakad.”

Foglalkozásról foglalkozásra, napról napra egyre csak lépegettünk, s kémleltük a patak környékét. Felfedeztük a vízparton hosszan elnyúló kertet s annak ezerzöldű fáit. Együtt csodáltuk a Kertészt, aki mindezt bölcsen és nagy gondal alkotta s szeretettel gondozta. Ott voltunk, mikor a Szellő látogatott el a kertbe s lágyan megsimogatta a leveleket, és a lombok egyszeriben énekelni kezdtek: „Áldott légy a talajért, mely táplál, a harmatért, mely minden reggel rám száll...”

Idővel rájöttünk, hogy a kerten kívül létezik egy másik világ, a kövek, a tüskék, a hangos önámítás és keserves zokogás világa. Megismerkedtünk a kis Facsemetével, aki „felhőket szeretett volna fésülni lombjaival”, míg a tövisek s a bozót fojtogatni nem kezdték. Épp ekkor jelent meg a kertajtóban a Kertész fia, s így szólt: „Uramnak, az Úrnak lelke nyugszik rajtam, mert felkent engem az Úr. Elküldött, hogy örömhírt vigyek az alázatosoknak, bekötözsem a megtört szíveket, szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadon bocsátást a megkötözötteknek...” A Kertésziú meghallotta a Facsetete könnyörgését, kiszabadította a bozótból, s Atyja kertjében ajándékozott neki új otthont.

Ámulva hallgattuk a Facsetete énekét: „...értem folyt ki a vére...”. S mikor hirtelen a kert minden fája csatlakozott az énekhez, egyszerre világos lett, hogy a Facsetete története a kert összes fájának története...

A kert összes fájának története, s remélem, sokunk története. Így dicsérhetjük együtt a Kertész bölcsességét, Fiának önfeláldozó szeretetét, a lombjaink közt bujkáló Szellő lány érintését, s hozhatunk gazdag termést Istenünk dicsőségére s egymás örömeire és épülésére!

Egy Facsetete

Abara

Ünnepelt a falu

Az abarai képviselő-testület határozata alapján a község a díszpolgárává választotta **dr. Erdélyi Géza** püspököt. A díszpolgárrá avatásra augusztus 2-án került sor, amikor is megrendezésre került a második családi nap.

Először Abara polgármestere (aki egyben presbiter is) köszöntötte szülőfalujában a püspök urat, majd az ünnepelt méltatása következett, amit **Hranyó Mihály** helybeli lelkipásztor mondott el. Az ünnepség színvonalát emelte a nagykaposi református énekkar, valamint a helyi gyülekezeti énekkar szolgálata: az ároni áldással köszöntötték az ünnepeltet. **Bilász Boglárka** pedig Wass Albert és Petőfi Sándor költeményei közül szavalt.

Az ünnepség végén az ünnepelt meghatódottan szólalt meg, amikor megköszönte ezt a kitüntetést. Nem titkolta, hogy mindig különös érzésekkel telik meg a szíve, amikor Abara felé közeledik, és elmondta, hogy a Földnek ezen a részén érzi magát igazán otthon. Gyermekkori élményeiből, a barátokhoz, iskolatársakhoz és a gyülekezethez fűződő emlékeiből, valamint a szülői ház erkölcsi és vallási úttravalóiból táplálkozik egy életen át.

Abarán mindig különös ünnep az, amikor Erdélyi Géza hazalátogat, így most is körülvették a barátok, ismerősök, hogy egy kézzorítással üdvözöljék; és örülünk, hogy jól érezte közöttünk magát. Az Úr vezesse továbbra is kegyelmesen, mi pedig imádkozunk azért, hogy még sok örömteli találkozása lehessen szülőfaluja gyülekezeteivel.

Hranyó Mihályné

Deáki

Hatvanéves a lelkipásztor

Augusztus 10-én hálatelt szívvel sereglett össze a gyülekezet Deákiban, hogy szeretettel köszöntse a már húsz éve ott szolgáló **Szabóné Híres Erzsébet** lelkipásztort, aki Isten kegyelméből hatvanadik születésnapját ünnepelhette.

A lelkész nő a vezérfonal szerinti Ige alapján hirdette Isten üzenetét. Hangsúlyozta, hogy egy gyülekezetben nem pusztán a lelkipásztor szolgálja az Urat, de az egész gyülekezet is. Kinek milyen talentum adatott, aszerint kell sáfárkodnia. Hiszen nem a talentumok mennyisége a lényeges, hanem az, hogy ki miként tudja kama-

toztatni őket. A gondnokok köszönték az elmúlt húsz esztendő szolgálatát, majd jókívánságok kíséretében átadták a gyülekezet ajándékait. **Sándor Veronika** beosztott lelkész az ároni áldással köszöntötte az ünnepeltet, akit **Tok Tünde** segédlelkész, a presbitérium tagjai és a gyülekezetből is sokan köszöntöttek.

A vágsellyei leányegyház presbitériuma szintén kérte Urunk áldását és békességét az ünnepeltre, aki megköszönte a meleg szavakat, az ajándékokat, valamint a megértést, amivel körülvették, illetve a szeretetet, amit éreztettek és amit ma is éreztettek vele.

Sándor Veronika

Simonyi

Gyülekezet a torony tövében

Augusztus 17-én a simonyi református gyülekezetben hálaadó istentisztelet keretében emlékeztünk arra, hogy százötven évvel ezelőtt építették fel a templom díszes tornyát.

A torony jellegzetessége, hogy oszlopon nyugszik. Építőmestere **Miks Ferenc** rimaszombati építész volt. 1857. augusztus 2-án tették le az alapkövet, és 1858-ban fejezték be építését. Azóta is a környék, a táj jellegzetessége, és az itt élő emberek életének része. Az 1848–49-es szabadságharc leverése után a simonyi gyülekezet részéről nagy áldozat volt egy ilyen torony felépítése, de ebben az áldozatvállalásban is megmutatkozott az itt élő emberek Istenbe vetett hite, reménysége. A magyarság életének talán az egyik leggyászosabb idejében buzdultak fel eleink, hogy ennek a templomtoronynak a felépítésével kifejezzék: sem magyarságukat, sem református vallásukat nem lehet megtörni.

Hálaadó alkalmunknak két része volt. Az egyik a templomban, a másik pedig a

templomtorony tövében zajlott. Az ünnepi istentiszteletet **Pál Margit** nyugdíjas pedagógus nyitotta meg a 118. zsoltár válogatott verseinek felolvasásával. Utána **Milen Marcell** lelkipásztor köszöntötte a vendégeket és a gyülekezetet. Az ígértetés szolgálatát **Nagy Ákos Róbert**, a gömöri egyházmegye esperese végezte a 84. zsoltár válogatott versei alapján. Említést tett a templomtorony egyedi szépségéről, valamint emlékeztetett arra, mennyi minden történt és változott meg százötven év alatt. Történelmi, politikai korszakok, ideológiák váltották egymást, de mindezek fölött átível Isten örökkévalósága és az itt élő nemzedékek Istenbe vetett hite.

Ünnepi megemlékezésünket a Bárka kórus énekei, **Bálint István** tárogatón előadott zeneszámai, **id. Boján Árpád** történelmi felolvasása és Milen Marcell verse tette gazdagabbá. A Himnusz, a Szózat eléneklése és a harangok hangja foglalta egybe ünnepi gondolatainkat, érzéseinket és töltötte el megható örömmel lelkünket.

Ünnepi együttlétünk a kultúrházban folytatódott szeretetvendégséggel. Azzal a

reménységgel zártuk alkalmunkat, hogy remélhetőleg ötven, száz vagy százötven év múlva is áll még a simonyi templomtorony és a mi utódaink is hasonlóan tudnak majd emlékezni.

Ezúton is köszönetet mondunk támogatóinknak: a simonyi vadásztársulatnak, a Böviba Kft.-nek, a községi hivatalnak, **Budai István** és **Kósik Tibor** vállalkozóknak és mindazoknak, akik munkájukkal és adományaikkal segítettek ezen szép alkalom megvalósításában. Istennek legyen hála azért, hogy ismét megtapasztalhattuk: „...jó az Úr! Boldog az az ember, aki őbenne bízik” (Zsolt 34,9b.)

Milen Marcell

Augusztus 18-a és 24-e között a prágai gyülekezet kórusának öt tagja részt vett az idén immár 50. alkalommal megrendezett Tahí Egyházzenei Héten.

Szerdán délután már „teljes” létszám-ban próbáltuk **Gárdonyi Zoltán** *A tékozló fiú* című kisoratóriumát. **Hargita Péter** és **Tömöl Gabriella**, a tábor zenei vezetői és a táborozók szeretettel és némi csodálkozással fogadtak bennünket – sokan nem tudták, hogy Prágában is van református gyülekezet. Kamarakórusi előadásunk során a prágai gyülekezet segédlelkésze és egyben a kórusunk vezetője, **Bodnár Noémi** pár mondatban összefoglalta gyülekezetünk helyzetét.

A tábor lelki vezetője **Csuka Tamás** nyugalmazott tábori püspök volt. Csapatunkat meglepte a személyes tapasztalatok elmesélésében, érdekes hasonlatokban, biztonyságtételekben gazdag, közvetlen igehirdetési stílus. Sokunkat elgondolkoztatott a tékozló fiúról szóló igehirdetése, amely a Gárdonyi-oratóriumot követően hangzott el a tahitófalui református

Tahí

Egy hét a zene és a barátság jegyében

templomban. A bibliai történet az egész hét fő témája volt – úgy éreztük, hogy a bibliakörökön és beszélgetéseken már tel-

jesen „kivesztük”, de az istentiszteletet követően megegyeztünk, hogy nem így történt.

A tábori kórus első szolgálatára pénteken került sor a váci fegyházban, ahol a csapatot **Csuka Tamásné** börtönlelkész fogadta. A kórus itt nem csak énekelt, hanem meghallgatta a fegyencek élettörténeteit, biztonyságtételeit is. Érdekes, rész-

ben szívszorító élmény volt ez mindannyiunk számára, amely több napon keresztül befolyásolta a hangulatunkat. Szombat a CD-felvétel készítésének napja volt. A tábor utolsó napján, vasárnap, a kórus három helyen szolgált: a tahitófalui templomban, a Leányfalui Református Szeretoththonban (itt Noémi hirdette az Igét) és végül a pócsmegyeri templomban, ahol az összes megtanult kórusmű megszólalt.

Az egyhetes alkalom méltó megemlékezés volt **Máté János** zeneszerző és korábbi táborszervező halálának 10. évfordulóján. Csapatunk nemcsak tapasztalatokban, de új baráti kapcsolatokkal is gazdagodott. Jó hír, hogy a tábor keddi előadója, a Liszt-díjas **Berkési Sándor** elfogadta meghívásunkat, és a debreceni Kántus az ősz folyamán ellátogat Prágába.

Hlavács Pál

Kovácspatak

Élesztő

A Kálvinista Szemle nyári számában egy számomra szinte hihetetlennek tűnő felhívás ragadta meg a figyelmemet: a Fíresz táborozásra hívott 15-től 99 éves korig. Amikor meggyőződtem, hogy a korhatárra vonatkozó információ nem sajtóhiba, engedve a belső indíttatásnak, jelentkeztem. Szinte nem lehet elmondani, hogy Isten milyen gazdag áldásban részesített bennünket ezen a majd öt napig tartó együttlétén, ezért csak a lényegét érintem.

A kísértő munkája került bonckés alá a *Mt 4,11* alapján. Minden egyes szolgálattelvő (lelkészi és világi egyaránt) a pünkösdi láng jegyében töltötte be küldetését, miáltal az élő Isten jelenléte tapinthatóvá vált. Ezt érzékelhettük az imasátorban eltöltött elcsendesedésektől kezdve az evangelizációkon, tanításokon, biztonyságtételeken, előadásokon, csoportos beszélgetéseken és a záró úrvacsorás istentiszteleten egyaránt.

Hitben megerősödvé, felüldülve tértem haza a „hegyről”, áldva teremtő Istenünket ezért az alkalomért s mindazokért, akiket munkába állított (**Kiss Miklós, Molnár Árpád, Szeverényi János, Aaron Stevens, Sebők János, Szarka Miklós, Kása Gergely** és a szolgálattelvők hitvesei; **Acsay Balázs, Mihályi**

Imasátor, a bor vétele, egyéni ima. (Esztergályos István képei.)

Molnár László, Oláh Ica és **Imre**, csoportvezetők: **Buza Zsolt, Dobai Júlia, Nyéky Miklós, Öllös Zsófia, Fogarasi Tünde, Édes János, Básti Péter, Szuhay György, Süll Tamás, Rác Elemér, Varga Denisza, Süll Kinga**, hogy cselekedetben, szóban, írásban, énekmondásban megfogalmazzák s a szeretet nyelvén elmondják, hogy „élesztő”.

Watzka Lenke

Szeptember 28-án a Dunaszerdahelyen és környékén megtartott Felvidéki Partiumi Napok keretében bibliakiállítás nyílt a dunaszerdahelyi református templomban a Királyhágómelléki Református Egyházkerület anyagából. A kiállítás, melyet **Hermán M. János** rendezett és **Köntös László**, a Pápai Református Gyűjtemények igazgatója nyitott meg, november 9-ig tekinthető meg. (Kép és szöveg: –akb–)

Gyűjtés

2008. július 4-én a hajnali órákban egy hatalmas erejű villám belesapott a 800 éves ipolypásztói református műemlék templomba. A torony nagyobb része rádőlt a hajó tetőszerkezetére, ami beszakadt: a téglák, a kövek, a gerendák és az egyik harang az orgonára estek, és darabokra zúzták azt. A megmaradt toronyrész is olyannyira sérült, hogy bármelyik pillanatban leszakadhat.

Annak érdekében, hogy az Ipoly-pásztói Református Egyházközség minél előbb helyreállíthassa a természeti katasztrófa által megsérült templomot, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház egyetemes egyházi gyűjtést hirdet. Segítségüket előre is köszönjük!

Az adományokat a következő számlára várjuk: **Reformovaný cirkevný zbor Pastovce, 0241529490/0900, Slovenská sporiteľňa a.s., pobočka Štúrovo. IBAN: SK77 0900 0000 0002 4152 9490, SWIFT: GIBASKBX.**

„Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítlak, és te dicsőítesz engem” (Zsolt 50,15).

Lelkészképesítő vizsgák

Egyházunk Lelkészképesítő Bizottsága előtt 2008. szeptember 3-án és 4-én Komáromban az alábbi segédlelkészek tették le sikeresen a II. lelkészképesítő vizsgát: **A. Kis Béla** (Alistál), **Balogh Enikő** (Bajna), **Batta István** (Jóka), **dr. Bognár Judit** (Kulcsod), **Buza Zsolt** (Komárom), **dr. Drenkó Zoltán** (Barka), **Erdélyi Adél** (Perbete), **Farkas István** (Beretke), **Ficzere Tamás** (Nyitra), **Hodánics Tamás** (Kecskemét), **Kiss Miklós** (Örös), **Nagy-né Komáromy Zsuzsanna** (Nagygéres), **Nagy Gábor** (Nagygéres), **Rákos Loránt** (Méhi), **Szuhay György** (Körtvélyes), **Tömösközi Erzsébet** (Búcs) és **Zsambok Piroska** (Tornalja).

Az I. lelkészképesítő vizsgát abszolválta **Fábián Tibor** (Nagyvárad).

Lelkészbeiktatások. Erdélyi Géza püspök augusztus 31-én Moksakerészen beiktatta hivatalába a gyülekezetet megválasztott lelképásztort, Krausz Viktort. Szeptember 21-én Párkányban volt beiktatási ünnepség, ahol ugyancsak a püspök szolgálatával megtörtént Pólya Csaba beiktatása.

Szeptember 6-án a rimaszombati evangélikus templomban Dušan German esperes beiktatta hivatalába Liszák Viktória lelképásztort. Igehirdetéssel Milan Krivda zólyomi és Fabiny Tamás budapesti püspök szolgált. Az áldáskérők sorát egyházunk püspöke, Erdélyi Géza nyitotta meg, aki rámutatott a református gimnáziummal való együttműködés fontosságára.

Bemutató. Szeptember 7-én a nagymihályi református templomban ünnepi istentisztelet keretében megtörtént az új szlovák énekeskönyv bemutatója. Az igehirdetés szolgálatát Ján Semjan püspök-helyettes végezte, az énekeskönyvet Erdélyi Géza püspök mutatta be, ünnepi köszöntőt mondott Szakál Gábor, az énekeskönyvet előkészítő bizottság elnöke.

Megemlékezés. Szeptember 24-én Idrányi Barna püspök halála 75. évfordulóján megemlékezés volt a gönci református templomban, ahol az igehirdetés szolgálatát Erdélyi Géza püspök végezte. A tisztánbeli egyházkerület egykori püspökének életútját Géresi Róbert abajúszinai lelképásztor méltatta. Egyházunk anyagilag is támogatta Idrányi Barna síremlékének a felújítását.

Díszpolgári cím. Szeptember 27-én a Gömörfalvai Önkormányzat a község díszpolgárává avatta Koncsol László költőt, helytörténészt. Egyházunk tiszteletbeli főgondnoka 1961–63-ban a harkácsi alapiskolában tanított, s máig nem szakadt meg kapcsolata a Tornalja térségében fekvő, Sánkfalvával összevont településsel.

Program. A XXXIX. Szcenzi Molnár Albert Napok keretében október 20-án (hétfő) 10 órai kezdettel ünnepi megemlékezésre és koszorúzásra kerül sor a Szcenzi Molnár Albert Gimnáziumban. Fellép Németh Imre, valamint az iskola diákjai.

Október 25-én (szombat) 16 órától hangverseny lesz a jókai református templomban. Közreműködik az alistáli Te Deum laudamus kórus, amely 18.30-tól a rétei református templomban is koncertezik.

November 15-én (szombat) a szenci VMK-ban 14 órától *Vallási mozgalmak a reneszánszban* címmel szeminárium lesz. Előadók: Vásárhelyi Judit, Mészáros Klára, Kovács László és Németh Imre. 16.30-tól ünnepi záróműsor lesz a Szcenzi Molnár Albert Alapiskolában. Fellépnek az iskola diákjai és az Arcok énekegyüttes.

Évnyitó az SJE RTK-n

2008. szeptember 2-án a komáromi Tiszti Pavilonban ünnepélyesen megkezdődött az újabb akadémiai év a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán. Az igehirdetés szolgálatát dr. Molnár János dékán végezte. Idén nyolcan kezdték meg teológiai tanulmányaikat: **Barcsa András** (Budapest), **Bodnár Milan** (Magyarböd), **Bók György** (Hardicsa), **Egyeg Kamilla** (Dunamocs), **Édes János** (Marcelháza), **Molnár Viktor mérnök** (Rimaszombat), **Szilágyi Dénes István** (Nagykanizsa) és **Öllös Erzsébet** (Komárom).

Szeptember 25-én megtörtént a választás a Kari Szenátusba. Az alkalmazottak közül **Prof. Dr. Bándy György**, **Prof. Dr. Karasszon István PhD**, **Mgr. Görözdí Zsolt ThD** és **Öllös Erzsébet**, míg a diákok közül **Pogány Krisztina**, **Fejes Ágnes** és **Szarvas László** lettek.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Október 19-én 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Szopó Ferenc bodrogszentesi lelképásztor Júda és Támár történetének üzenetét tolmácsolja a hallgatóknak.

A Világosság november 2-i műsorában folytatódik József életének története. Jákob fia, akit rabszolgának adtak el testvérei, Potifár házában találja magát. Hogy miként tud megszabadulni az őt ért kísértéstől, arról Kendi Csaba bacskai lelképásztor szól a hallgatókhoz.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza
Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.

Előfizetési díj: egy évre 120 korona.
A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6